

Angarngruppens Informationsblad

Nummer 4. 2009 - Årgång 39

[www.angarngruppen.se]

December 2009.

Fågelobservationer i Angarnbygden 3:e kvartalet 2009

Sammanställda av Roland Staav

Juli

4.7 Grönsångare sjöng ännu på Klosterbacken (SS).

5.7 Adult bivråkhane i spelflykt över Kusta under tidiga kvällen (DHN). Trastsångaren hörd för sista gången för säsongen utanför fågeltornet (SS).

10.7 Tre adulta ljunpipare rastade på Åstaåkern (SS).

11.7 Maximalt fem fiskgjusar födosökte samtidigt över sjöängen (SS)

12.7 En lärkfalk tog ett byte (trolig tätting) nära Lundbydikedet kl 19:30 och 120 tofsvipor lyfte från Åstaåkern i samband med skottlossning kl 20:20. Grågåsjakt i reservatet ?

Fyra unga snatteränder vid Byksberget bildade troligen en kull. Fyra adulta spovsnäppor och en adult större strandpipare rastade vid Byksberget, korpull med 3 ungar Klosterbacken (SS).

13.7 En bändelkorsnäbb hördes upprepat trumpetande på Midsommarberget (SS)

16.7 Knappt flygg "stjärtlös" dubbeltrastunge på Midsommarberget (SS).

17.7 Spelflygande bivråk över Byksberget kl 09:15 (Tommy Carlsson).

18.7 Bändelkorsnäbben kvar på samma plats (SS,DHN). Rovfågeluppvisning i tubkikaren kl 13:05

fortsättning

Fiskgjuse stört dyker mot havsörn och en ormvråk (SS). Ett gammalt ljushövdad havsörnspar slog ner på banken utanför Byksberget på kvällen. Adult gök flög över sjöängen (DHN).

20.7 Två adulta kustsnäppor sträckte tillsammans med tolv myrspovar och tjugotvå kärnsnäppor mot sydväst på morgonen. En annan sträckande vadarflock innehöll sju småspovar (SS).

22.7 Fyrtiotre storskarvar sträckte österut kl. 11:30. Minst 400 tornseglare klumpade ihop sig över sjöängen (SS).

23.7 Sjungande gräshoppsångarhane i kärnsilja på södra maden , sjöng fram till den 1.8 (LFR).

28.7 En adult skröntärna (JAN).

31.7 En adult och 1K skröntärna i sällskap kl 09.20 (SS).

Augusti

1.8 Två adulta skröntärnor sträckte mot sydväst kl. 13:10 (SS).

2.8 Tjugo tranor rastade mellan Byksberget och Midsommarberget, några hade dansuppvisning kl. 1900 (GHN).

5.8 Minst sex fiskgjusar födosökte i Angarnsjöängen (SS). En duvhök slog en kricka, som den flög iväg med i klorna (GHE).

Två brunkärrhökungar utanför Kusta av vilka den ena hade ovanligt stora ockrafärgade partier på vingens framkant (SS).

12.8 En lärkfalk 1K sökte föda mellan Broholmen och Grävlingholmen (TEL).

fortsättning sidan 2.

Fortsättning från sidan 1.

13.8 Fiskgjuse med tiggande unge och tre havsörnar i luftstrid högt över Hacksta kl 12:10 (RST).

14.8 Femhundra tofsvipor rastade i sjöängen. Tre nyligen flygga trädlärkeungar på Midsommarberget. Minst fem törnskatekullar (flygfärdiga ungar) runt sjöängen (SS).

16.8 Tjugo 1K svartsnäppor och tjugo gulärklar rastade på slaghackat område vid Kusta (SS).

21.8 En pilgrimsfalk kretsade en stund över Kustamaden vid 8-tiden (DHN).

23.8 En flock på sex sädgäss sträckte redan västerut , möjligen tundrasädgäss (SS).

28.8 Cirka 900 grågäss inräknades vilket är det högsta antalet under kvartalet (SS). Den första blåhaken, en adult hane rastade i Lundbydicket (SPN).

29.8 En stenfalk passerade utanför Midsommarberget på låg höjd och skrämde upp vadarna (CJS).

En 1K gök rastade vid Lundbydicket. Flock med furtio steglitsor vid Kusta (SS).

30.8 En myrsnäppa rastade på Kustamaden kl 09:55 (SS).

September

1.9 Sex stjärtänder och fyra 1K kustsnäppor rastade på Kustamaden (DHN).

6.9 Omkring trehundra krickor inräknade i sjöängen. En videsparv rastade i Lundbydicket, cirka trehundra stationära ladusvalor över sjöängen och fyrahundratrettiosex sträckande mot sydväst (SS).

8.9 Brun kärnhök-hona slog en tofsvipa vid Kusta (HKO).

9.9 En fjällvråk 1K födosökte ryttlande mellan Byksberget och Örsta på kvällen (TEL).

Fortsättning..

12.9 Två rastande rödstrupiga piplärkor på Örstaåkern och en i Lundbydicket. Tjugotvå rastande blåhakar inräknades (SS).

16.9 Talltita hördes vid Örsta, enda noteringen under kvartalet (SPN).

17.9 Tre småskrakar sträckte över mot sydväst på hög höjd efter kl 0700 på morgonen (JNY).

18.9 En dvärgbeckasin födosökte tillsammans med tofsvipor på Kustamaden (BEA).

19.9 Fyra 1K kustpipare rastade utanför fågelornet (Gunilla Olsson). Flock med 25 hämpingar sträckte mot sydväst över Klosterbacken (SS).

24.9 Ung duvhök jagar krickor utan framgång (TEL). Flock med trettio skogsduvor rastade vid Örsta (SS).

25.9 Första varfågeln för säsongen rastade vid Lundbydicket (SPN).

26.9 Kull med minst sex fasankycklingar vid södra maden. Två adulta duvhökar + en 1K-fågel, två varfåglar vid Kusta . En 1K råka vid Byksberget (SS,CJS).

27.9 En stenfalk på sydsträck uppvisade trastflykt kl 07:45 (DHN). Etthundra sånglärkor på Örstaåkern (SS).

30.9 Två adulta hanar och 2 1K-fåglar blå kärnhök jagade över Lundbydicket vid 8-tiden. Gransångare varnade för varfågel vid södra maden (DHN).

Att bokas in i minneskalendern!

Angarngruppens Årsmöte

Mathiasgården, Vallentuna kl. 19.00

torsdagen den tjugofemte mars 2010.

Kallelse med alla fakta delges i februari-bladet.

RED

Liten flodsångarskola

Ska passa på att göra lite reklam för flodsångaren vid Brottbåns mynning (se Svalan 21/6). Det har ju visat sig att olika flodsångare sjunger i olika takt. Det som finns på alla fågel-CD är exemplar som sjunger i tvåtakt, dvs. tonstötarna (eller vad vi ska kalla det) återkommer för var annan ton. Då jag skulle skriva en artikel om flodsångarens sång så upptäckte jag att det också finns fåglar som har annan takt. En vanlig sort är fyrtaktare, dvs fågeln har fyra olika tonstötter som kommer i samma sekvens hela tiden. Femte stöten är samma som den första osv.

För ett par år sedan spelade jag in den första tretaktaren (satt vid Vada gravkullar om någon minns den och senare sannolikt samma exemplar i Kräppladiket, Huddinge). Nu visar det sig att den fågel som sitter vid Brottbåns är en femtaktare. En sådan finns tidigare bara inspelad i Estland.

Min teori är att ”flertaktarna”, tretakt och uppåt, kommer mer österifrån än tvåtaktarna. Om man lägger in inspelningsplatser för ett trettiotal inspelningar som jag fått tag på, finns inga flertaktare söder eller väster om Balticum eller tvärt om (undantagandes Sverige då, där bägge typerna finns). T.o.m. den polska och den ungerska inspelning jag har är tvåtaktare.

Tvåtaktare är i minoritet i Östra Svealand, medan en flertaktare är en sällsynthet på västkusten. Som en kuriositet kan jag nämna att flodsångaren vid Myttinge var en tvåtaktare. Den stjärtlösa flodsångaren i Brottbå 2006 var en fyrtaktare med varierande längd på tonstötarna, så den var ganska avvikande från andra fyrtaktare. Det är möjligt att det skulle kunna gå att individbestämma flodsångarna på hur ”sången” ser ut, ungefär som det går att göra med berguv.

Hans-Georg Wallentinus

Platsnamn runt Angarnssjöängen VI

Det här blir sista delen av min artikelserie om platsnamn runt Angarnssjöängen. En märklig sak med Angarnssjöängen är att den delas av fyra socknar: Angarn, Össeby-Garn, Vada och Vallentuna. Den här gången är turen kommen till Vallentuna kommun.

Kusta är den östligaste av Vallentuna sockens gårdar. Namnet är så förändrat att det tyvärr inte går att härleda. Kusta är en ensamgård, men till skillnad från de två andra gårdarna i Vallentuna socken som ligger an mot Angarnssjöängen, finns det bara en enda bosättning, men kanske två brukare. Inne i skogen finns en stor inäga, som jag skrev om i ”Platsnamn V”. Bebyggelsen där kallas Nybygget och stod sannolikt klart 1861 då ”nybyggaren f.d. båtsmannen” Gustaf Schisman och hans hustru Lovisa Nilsdotter flyttade in. De hade sex barn och det antecknas i husförhörslängden att de var fattiga. Det fanns också ett soldattorp som låg mellan Kusta gård och Nybygget. Det var borta redan omkring år 1900.

Lingsberg är storgården i Angarnsbygden. Gården hette tidigt bara Ling, som betyder ljung (jfr. rosling). Namnet som sådant är säkert mycket gammalt. Då gårdar ökade i status lades ofta efterleder till gårdsnamnet såvida inte gården helt enkelt fick byta namn. Efterledet ”-berg” är säkert tillkommet på detta sätt. (Jfr Sårsta – Sårstaholm i sydändan av Vallentunasjön eller Skånela – Skånelaholm vid Fysingen. En by som bytt namn är Väsby i Össeby-Garns socken, som efter laga skiftet döptes om till Lidberga resp. Storgården.)

På Lingsberg fanns många torp. Några av dem bär namn som är kända för oss som färdats längs vägen på norra sidan av sjöängen: Upprätta, Stortorpet och Nordtorpet nära en vik av Angarnssjön som gick upp på ostidan av Lingsbergs gård. Längre mot väster, vid Ubbysjöns strand, låg Gröndal.

På vägen mot Vallentuna Löfsunda och Gustafslund (ungefär där ventilationsfabriken ligger idag).

fortsättning sidan 4.

fortsättning från sidan 3.

Omedelbart öster om huvudbyggnaden hittades för några decennier sedan en vikingatida bro över Angarnssjöns vik upp mot Upprätta. Vid bron har två runstenar stått på ömse sidor om vägen vid det östra landfästet. Den ena är kvar, men den andra har flyttats upp på gårdsplanen. Fornborgen Fjället ligger en bit norr om huvudbyggnaden.

Olhamra ligger norr om vägen mellan Vallentuna och Angarn. Namnet kan härledas ur urd + hammar, där urd betyder stening mark och hammare är (i Uppland) en låg höjd eller bergsbacke. (Söder om Slussen betecknar ”hammare” en tvär bergsbrant, jfr. Hammarby.) Man skulle kunnat tänka sig att namnet kommer från förledet Ol-, som är omljud för å (jfr Oland i närheten av Arlanda och Åland väster om Uppsala).

I så fall skulle namnet betytt ”byn på höjden vid ån”. Men så är det tydligen inte. Intressant i alla fall: Rörby, Örsta, Målsta, Seneby och Olhamra pekar alla på att det var så pass sandigt eller stenigt runt Angarnssjön under järnåldern att de alla fått namn efter detta.

Sandigheten eller stenigheten är antagligen en följd av exponeringen mot havet under stenålder eller ännu tidigare, kan man gissa.

Olhamra har ibland betecknats säteri och hade ett stort antal torp under sig. Några är namn som vi stöter på i den dagliga debatten i Vallentuna, inte minst Okvista (skrevs Olkvista tidigare), Manlöten och Påtåker. Torpet hette tidigare Portåker – kanske porten till Garnsbygden om man kom på den gamla häradsvägen mellan Täby kyrka och Angarn. Förbi Påtåker, Manlöten och Kvarntorpet gick denna häradsväg och passerade i andra änden Odinsvägen, Byleskolans entré och festplatsen.

Vid kvarnen gick den ihop med häradsvägen från Vallentuna. ”Häradsväg” motsvarar väl länshuvudväg idag. Det vatten som rinner i dalgången har fått olika namn.

Det namn som är mest lokalt förankrat är väl Kvarnbäcken, men Gävsjöbäcken och Olhamradiket är andra namn. Ån kommer från Gävsjön och åns källor är antagligen den nordligaste delen av Fågelsångsmossen i Täby.

”Olhamradiket” kallas vattendraget i den karta som tillhör 1892 års sänkningsföretag. Längst i norr ligger den gamla fornborgen Klosterbacken. Läs mer om denna i Meddelande nr 28, Fyrtio år med Angarngruppen.

fortsättning sidan 5.

Fortsättning från föregående sida.

Rättelse: Alltid lär man sig något nytt! Alby, som jag skrev om i "Platsnamn I" ska inte härledas tillbaka till trädslaget al. Istället går namnet tillbaka på ordet "ala", en låg höjd i landskapet (jfr Norrala och Söderala i Gästrikland och Jomala på Åland). Alby ska alltså betyda "byn på den låga höjden". Som kuriositet kan jag nämna att Jomala på Åland av fastlandsfinnar har framhållits som bevis på att finska talats på Åland i gammal tid. Men sammansättningen är alltså sannolikt en sammansättning med -ala. Och "jom" är en gammal beteckning på bagge.

Därmed skulle artikelserien om platsnamnen runt Angarnssjöängen vara avslutad, men hav tröst, det kommer ett PS i nästa nummer som tar upp "smånamn" runt sjöängen, typ Broholmen och Asphagen. Kommer det fram nya fakta om byarna så återkommer jag säkert.

Hans-Georg Wallentinus

Bildtexter: Kusta med Kustamaden i förgrunden. Foto: HGW

Arbeten runt sjöängen i vinter

Gunnar Hammar kommer att under vintersäsongen börja förnya spångsystemet från Lundbydicket söderut, samt runt Klosterbacken. Även genomgångar ska ses över. Det blir en del röjning av sly också.

Under vintern kommer det också att röjas och glesas ut på höjdryggen som ligger på sjöängens sydöstsida och i den del som tillhör Hacksta (vi "gamlingar" kallar den fortfarande asphagen).

Den här ytterst täta granskogen mot sjöängen före Hackstakullen kommer att glesas ut betydligt och järnåldersgravarna på toppen kommer att bli frihuggna.

HGW

Angarngruppens fågelatlasruta 2009

I det fågelatlasprojekt med kartläggning av den häckande fågelfaunan, som pågår inom Stockholms rapportområde sedan 2007, har uppmaningen varit att de lokala föreningarna skall ta ansvar för inventeringen av atlasrutorna i trakten av deras verksamhetsområde.

Angarngruppen medverkar därför i projektet med att försöka få samtliga atlasrutor som är belägna inom Vallentuna kommun inventerade. Det är fråga om 28 atlasrutor, som helt eller delvis är belägna inom denna kommun. Anslutningen av inventeringsvilliga har varit mycket god och inför våren 2010 är 27 av dessa rutor färdiginventerade, påbörjade eller bokade av ansvarig inventerare.

En av dessa atlasrutor (Stångbergarutan 11 I 2 i) har Angarngruppen från 2009 tagit på sig att kollektivt inventera med Stefan Paulin som administratör.

Ett par gemensamma exkursioner gjordes i atlasrutan under våren där deltagarna besökte olika delområden för att undersöka rutans olika biotoper. Även enskilda besök gjordes av flera medlemmar under häckningstiden. Framförallt är det dock Susanne Lindén som utförde merparten av inventeringsarbetet och medverkade till att höga atlaspoäng kunde nås för ett stort antal fågelarter i Stångbergarutan 2009.

Susanne som bor inom denna ruta har därigenom kunnat notera höga häckningskriterier för flera "svåra" fågelarter, som endast häckar i anslutning till bebyggelse, t.ex. tamduva och tornseglare, vilka erhållit 20 atlaspoäng vilket kräver att ägg eller ungar observerats i boet.

Totalt konstaterades 81 fågelarter som häckande eller med viss sannolikhet häckande i Stångbergarutan under det första inventeringsåret. Bland säkra häckfåglar kan nämnas storlom, trana, näktergal och korp. Möjliga häckfåglar kan snatterand, tjäder och svarthakedopping vara.

Min bedömning är att ett drygt 100-tal fågelarter kan finnas häckande i denna atlasruta med tanke på rutans varierande natur. Vi får se vad de två kommande inventeringsåren visar.

Kjell Eriksson

Program vår-sommar 2010.

Första onsdagen i varje månad: Rundvandring vid Angarn(eller annan lokal om det är något intressant på gång) för daglediga. Samling vid parkeringen Örsta kl.07.30 (vi inväntar buss 625 som går från Danderyd/Mörby kl.07.10.)

December/ Januari start kl.08.30. Även denna tid inväntar vi bussen från Danderyd (0815).

Onsdag 6 januari. Månadsrunda. Örsta kl.08.30. Vård: Stefan Paulin.

Onsdag 3 februari. Månadsrunda. Örsta kl.07.30. Vård: Gunnar Hesse.

Lördag 27 februari. Naturvårdsdag. Örsta kl 09.00. Ansvarig Stefan Paulin.

Onsdag 3 mars. Månadsrunda. Örsta kl. 07.30. Vård: Lars Frankenberg.

Lördag 27 mars. Angarnexkursion i samarbete med StOF. Samling Örsta kl. 07.00. Ansvarig ledare: Stefan Paulin.

Onsdag 7 april. Månadsrunda. Örsta kl. 07.30. Vård: Hans-Georg Wallentinus.

Onsdag 5 maj. Månadsrunda. Örsta kl. 07.30. Vård: Stefan Paulin.

Söndag 9 maj. "Big sit"/"Drop-in" tillsammans med StOF. Samling på Midsommarberget kl. 00.00. Ansvariga: Svante Söderholm & Stefan Paulin.

Lördag 22 maj. Växter. Samling P-plats Skesta hage kl. 09.30. Ledare: Hans-Georg Wallentinus.

Fortsättning..

Lördag 29 maj. Från Lindholmen till Angarn. Samling kl. 0700. Lindholmens station. (Obs! ca 12 km.) se vidare på hemsidan. Ledare: Kjell Eriksson & Hans-Georg Wallentinus.

Söndag 30 maj. Trollsländeexkursion, Skärgårdstads skolan, Åkersberga. Samling kl.0900. Ledare: Eric Renman.

Onsdag 2 juni. Månadsrunda. Örsta kl. 0730. Vård: Tryggve Engdahl.

Lördag-söndag, 5-6 juni. Nattsångarexkursion. Samling Örsta kl. 2130. ledare: Hans-Georg Wallentinus.

Söndag 6 juni. Trollsländeexkursion. Samling Lindholmens stn. Kl.0900. Ledare: Eric Renman.

Söndag 4 juli. Trollsländeexkursion. Ekskogens fritidsområde. P-plats vid sjön Hoven. Samling kl.0900. Ledare: Eric Renman.

Onsdag 7 juli. Månadsrunda. Örsta kl. 0730. (Vård, ej ännu bokad.)

Söndag 11 juli. Fjärilar & Blommor. Samling kl 0930, P-plats Skesta hage. Ledare är: Gunnar Hesse & Hans-Georg Wallentinus.

Söndag 18 juli. Trollsländeexkursion. Skärgårdstads skolan, Åkersberga. Samling kl.0900. Ledare: Eric Renman.

Onsdag 4 augusti. Månadsrunda. Örsta kl. 0730. (Vård, ej ännu bokad).

Söndag 8 augusti. Trollsländeexkursion. Dammstakärret, Bogesund. Samling kl.0900. Ledare: Eric Renman.

Söndag 15 augusti. Trollsländeexkursion. Skesta hage. Samling kl. 0900. Ledare: Eric Renman.

Fågelsträck vid Angarn och sydöstra Uppland.

Kring månadsskiftet september – oktober brukar ringduvorna i huvudsak lämna Stockholmstrakten. Ett betydande utsträck kan då förekomma nere på Torö och i mindre omfattning även i trakten av Angarn, och då särskilt efter en kylig frostnatt med god sikt under morgontimmarna.

Under den gångna hösten besökte jag vid ett par tillfällen Högdalatippen, strax söder om Angarn, från vilken man har utsikt över hela Storstockholmsområdet och en bra bit upp i Uppland.

Vid dessa tillfällen, 30.9., 2.10. och 6.10. 2009 räknades nära 9000 ringduvor som sträckte i täta flockar mot SSV över och öster om Högdalatippen. Den 6.10. noterades de flesta duvorna, och under tiden 07:15 – 09:45 passerade strax över 3700 ringduvor i drygt 100 flockar med flockstorlekar på mellan 20 – 100 fåglar ned mot Stockholmsområdet. Många flockar sträckte långt ut i öster, troligtvis någonstans över den inre skärgården och de såg ut som mindre mörka moln eller som rökpuffar, vilka rörde sig tämligen hastigt över landskapet i fjärran. Dessa flockar underskattades troligen kraftigt vad det gäller antalet duvor.

Ett stort antal flockar sträckte redan tidigt på morgonen innan det hade ljusnat ordentligt och de måste ha rastat någonstans nära kusten i sydöstra Uppland innan uppbrottet. På vanligt vis upphörde sträcket ganska hastigt under den tidiga förmiddagen. Ovan beskrivna mönster upprepades under de tre sträckdagarna på Högdalatippen.

Sångsvansträck

Sångsvanen sträcker vanligtvis bort under senhösten och då ofta i samband med att sjöarna i Roslagen börjar frysa till på allvar. Så var inte fallet den 13 november 2009 då jag var vid Angarn för att genomföra den månadsvisa ”Vinterfågelräkningen” kring sjöängen med omgivningar. Angarnssjöängen var då i det närmaste helt isfri och sjöarna längre upp i Roslagen bör ha varit detsamma efter en mild inledning av november månad.

Trots detta observerades elva sträckande sångsvanflockar, vilka passerade förbi ned mot Stockholmsområdet i SV – SSV-lig riktning under dagens lopp. Totalt noterades minst ett-hundrasextiosju sträckande sångsvanar varav ca 50 ex i en flock vid ett tillfälle.

Det var ju tämligen många svanar men enligt fågelrapportsystemet Svalan hade Niklas Westermark räknat sträck från Johannelundtippen, vid Vällingby, samma dag och där sett 18 flockar med sammanlagt tvåhundrasextiofyra sångsvanar som sträckt ned mot norra Stockholmsområdet från NO under morgonen fram till klockan 10:00.

Då jag misstänker att vi kan ha sett samma svanar i några fall utesluts svanar som observerades vid Angarn under den tid då räkning av dessa förekom på Johannelundtippen. Det ger en sammanlagd totalsiffra på minst fyrahundra-tretton SV – sträckande sångsvanar över sydöstra Uppland denna dag.

Det bör dock läggas till ytterligare sträckande sångsvanar, kanske flera hundra, ty den egentliga sträckräkningen upphörde vid Johannelundtippen redan vid 10-tiden på förmiddagen.

Vid Angarn kom de flesta sångsvanarna sträckande mitt på dagen fram till 14-tiden och där var också möjligheten att se ett sträck på bred front helt begränsat på grund av den pågående punktruttinventeringen – endast svanar som passerade rakt över Angarn kunde noteras.

Sannolikt kan inte alla dessa sångsvanar ha tillhört Roslagens bestånd eller var svanar som kommit norrifrån och rastat där redan innan kylan kommit på allvar. En rapport på Svalan kan ge en fingervisning om ursprunget - på Skatudden, uppe på Vaddö, observerade Lenart Larsson fem sångsvanflockar på totalt 67 fåglar, som under en knapp halvtimmes tid (09:35 – 10:00) kom insträckande över havet med sydvästlig kurs.

Kjell Eriksson

Ett äventyr på Öland's södra udde oktober 2009.

Angarngruppens Viggo Norrby visar gruppen hur det går till vid märkning.

Det råder bråda dagar så här på hösten när våra bevingade vänner flyger söderut, det gäller att vara försiktig och flink i fingrarna. *Foto: Hans-Georg Wallteninus.*

Foto: Hans-Georg Wallteninus. Oktober 2009.

Här jagas det för fullt med hjälp av tuber och handkikare.
Vi från Angarngruppen var inte precis ensamma på udden, ja inte någon annan stans heller.
Att det stundtals regnade tretumsspik och stormade hindrar inte en skådare.

Exursionsledare var Hans-Geog Wallteninus.

Red.

Ortolansparven i Stockholmstrakten 2009

För några år sedan rapporterades det i gruppens informationsblad och i årsrapporter om ortolansparvens stora tillbakagång i Vallentunatrakten under senare decennier. Denna tillbakagång fortsätter och det är nu antagligen bara en tidsfråga hur länge den finns kvar som häckfågel. Under 2009 finns det endast två revirhävdande ortolaner rapporterade på fågelrapportsystemet Svalan under artens häckningstid inom hela Vallentuna kommun.

Visserligen förekom det inte någon riktad ortolaninventering, men under våren och sommaren besöktes gamla, välkända ortolanrevir inom kommunen av ett flertal personer.

På dessa lokaler saknades ortolanerna helt. T.ex. i de odlade markerna öster om Storsjön, vid Lindholmen, där en liten koloni hållit sig kvar fram till 2007 – 2008, där var det helt tyst under våren och sommaren 2009.

Till min stora överraskning påträffades dock ett flertal häckande ortolansparvar i trakten av Lunda kyrka i samband med att jag fågelatlasinventerade Lundarutan (11 I 3) under 2009, vilken till större delen är belägen i Sigtuna kommun öster om Arlanda.

I åkerkanterna kring en mycket vacker hagmark, Ekhagen, väster om Mörby och Norrby gårdar, kunde jag konstatera fem ortolanrevir under senare delen av maj och fram till mitten av juni månad. Sjungande eller varnande fåglar hördes där regelbundet under denna tid.

Tyvärr gick det nog dåligt med häckningarna ty efter midsommar var ortolanerna borta i fyra av de fem reviren. I det femte reviret ägde matning rum och den 13 juli observerades en tillsynes självständig ungfågel i detta område.

Fortsättning...

Vid eftersök i lämpliga ortolanbiotoper i Lundarutan påträffades ytterligare tre ortolanrevir i området Ängeby – Stora Söderby. Alltså totalt åtta ortolanrevir funna i Lundarutan.

De förhållandevis många ortolanerna vid Lunda innebär inte att denna trakt undgått den stora nedgång som drabbat arten generellt. Förmodligen har det funnits en mycket tät ortolanförekomst här för några decennier sedan i de för arten gynnsamma, öppna jordbruksmarkerna, som sträcker sig upp mot Skepptuna kyrka.

Möjligen kan det finnas liknande ortolankoncentrationer, som i Lundatrakten, på andra håll i odlingslandskapet i den norra och östra delen av Sigtuna kommun, där fågellivet verkar vara tämligen okänt.

På Svalan finns det inom Stockholms rapportområde endast rapporter om ortolansparv under häckningstid från Sigtuna och Vallentuna kommuner under 2009. Förutom ovan nämnda ortolaner finns det ytterligare endast en enda stationär fågel rapporterad, och det på en tidigare känd ortolanlokal norr om Älgesta, väster om Arlanda i Sigtuna kommun.

Annars finns det ett flertal observationer i anslutning till Stockholms södra skärgård, bl.a. på Torö och Landsort under våren fram till 20 – 25 maj. Dessa observationer bör gälla sträckande ortolaner.

Kjell Eriksson.

Julen står för dörren.

Låt oss då fylla på våra fröautomater och hänga upp talgbollar och annat gott till våra flygande vänner.

Alltså! Mata småfåglarna därhemma i trädgården eller var helst du matar.

Vilken glädje det ger.

Red.

Notiser från kassören.

Medlemsavgiften för 2010.

Med detta informationsblad följer en inbetalningsavi för nästa års medlemsavgift. För den som valt att ta emot avin elektroniskt, kommer ett separat e-postutskick.

Jag vill passa på att inför kommande års avisering, påminna om denna möjlighet. Meddela mig gärna redan nu om du som får inbetalningsavi i pappersform men betalar via Internet, istället kan ta emot en avi per e-post när avgiften för 2011 ska betalas.

Informationsbladet per e-post

Det är idag ganska många (74 st) som får informationsbladet per e-post. Jag gissar att det finns ytterligare några som kan tänka sig denna möjlighet. Därför återkommer jag med min notoriska fråga. Kan du tänka dig att få kommande informationsblad per e-post i stället för i pappersform?

Meddela mig i så fall.

Tack på förhand.

/Stefan Paulin

08-510 11927

0702-27 45 13

stefan.paulin@swipnet.se

Fågelatlasinventerare !

Tre år har nu gått av den femårsperiod som avsatts för att genomföra fågelatlasinventeringen inom Stockholms rapportområde.

För att få kännedom om det nuvarande läget efter drygt halvtid uppmanar jag alla rutansvariga att administrera sina atlasrutor och markera den just nu högsta atlaspoängen för respektive fågelart. Låga häckningskriterier kan då kanske höjas genom rapporter på Svalan av andra fågelintresserade, som själva inte är engagerade i denna inventering men som kan ha goda kunskaper om fågellivet i

Angarngruppens styrelse.

Ordförande: Lars Frankenberg,
tel. 08-754 64 28,
(lars.frankenberg@home.se).

Vice ordförande & webbmästare:
Hans-Georg Wallentinus
tel. 08-510 104 31.

Sekreterare: Svante Söderholm,
tel. 08-7830029,
(svante.soderholm@punkt.se.se)

Kassör: Stefan Paulin,
tel.08-510 119 27,
(stefan.paulin@swipnet.se).

Inventeringssektionen: Kjell Eriksson,
tel. 08-847069.

Roland Staav, tel. 08-84 61 69.

Naturvårdssektionen: Jan Sollenberg,
tel. 08-754 30 89.

Gunilla Lagesson, tel. 076-1224847.

Informationssektionen: Bo Hedenstedt
tel. 08-54061484

(bo.hedenstedt@telia.com).

Anders Barkengren tel. 070-4851645.

Övriga ledamöter: Helena Blixt
tel. 08-51241870

Gunnar Hesse tel. 070-5566634.

Eric Renman. tel. 073-0430039.

Föreningens hemsida: <http://www.angarngruppen>.

**God Jul
och ett
Gott Nytt
Skådar-
År
önskar
styrelsen.**

